

NIKITAS A. DEMETRIOU

A schientist gone too soon

A. Tsami¹

Nikitas Dimitriou were one of the most productive and passionate dentist in schientific publications. Distinguished in all levels of his schientific career. He earned a medical and a dental degrees from the University of Athens and later he achieved a Doctoral Degree in Medecin. He went at the University of Ann Arbor, Michigan, where he accomplished a research that offered him a Master's degree, in Periodontology. He was elected Assistant Professor in Stomatology and a few years later he was promoted at the position of Associate Professor.

Later on, he was assigned at the position of Associate Professor in Periodontology at the University of Athens. He completed early his academic career at the Department of Periodontology having been striked by an untreatable disease, which finally stoped his scientific course and led him to death in 1995. He left a large amount of schientific work in Greek and English language which regeres at subjects relevant to Histology and Embriology, Pathology, Oral Pathology and Periodontology. His Publications include Dissertations, Monographs an Atlas, and papers in Greek and foreign journals. He also left an unacomplished text book titled «Periodontology». Besides his academic work, he was actively involved in the Hellenic Society of Odontostomatological Research at the Hellenic Section of ARPA and he was for decade the schientific Editor of the Greek journal «Dentistry».

Key words: History, Periodontology, Oral Pathology, Demetriou N.

Odontostomatological Progress 2016, 70 (3): 426-439

1. DDS, Dr.Dent

Department of Periodontology, School of Dentistry, National and Kapodistrian University of Athens,
2 Thivon Str., Goudi, 115 27 Athens

ΝΙΚΗΤΑΣ Α. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ένας σπουδαίος επιστήμονας που έφυγε νωρίς

Α. Τσάμη¹

Ο Νικήτας Δημητρίου υπήρξε ένας από τους πιο μελετηρούς και παραγωγικούς σε συγγραφικό έργο Έλληνες Οδοντίατρος. Αριστούχος σε όλα τα στάδια της επιστημονικής του σταδιοδρομίας. Έλαβε το πτυχίο της Ιατρικής και της Οδοντιατρικής από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, όπου και αναγορεύθηκε Διδάκτωρ. Στη συνέχεια μετέβη στο Πανεπιστήμιο Ann Arbor του Michigan, όπου έλαβε τον τίτλο Master of Science στην Περιοδοντολογία. Εξελέγη Υφηγητής της Στοματολογίας στην Οδοντιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και σε λίγο καιρό κατέστη εντεταλμένος Υφηγητής (με τους τότε υφιστάμενους νόμους). Αργότερα και σε εφαρμογή του «Νόμου-πλαίσιο», κατέστη Αναπληρωτής Καθηγητής και μετακινήθηκε στο Εργαστήριο Περιοδοντολογίας. Εκεί ολοκλήρωσε την Ακαδημαϊκή του σταδιοδρομία, προσβληθείς από ανίατο νόσημα, το οποίο προσωπικώς τον εξουδετέρωσε επιστημονικά και τον οδήγησε στο θάνατο σύντομα (1995).

Κατέλιπε εκτεταμένο συγγραφικό έργο στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, το οποίο αναφέρεται σε θέματα Ιστορίας - Εμβρυολογίας, Παθολογικής Ανατομίας, Στοματολογίας και Περιοδοντολογίας. Τα δημοσιεύματά του περιλαμβάνουν διατριβές, μονογραφίες, Άτλαντα και δημοσιεύματα στον ελληνικό και ξένο Τύπο. Άφησε ημιτελές εκτενές σύγγραμμα με τίτλο «Περιοδοντολογία». Στον εξωπανεπιστημιακό χώρο, σημαντική ήταν η δραστηριοποίησή του στην Εταιρεία Οδοντοστοματολογικής Ερεύνης, στην Εταιρεία ARPA Ελλάδος και στην έκδοση του περιοδικού «Οδοντιατρική» όπου στη δεκαετία διετέλεσε Επιστημονικός Εκδότης.

Λέξεις ευρητηρίου: Ιστορία, Περιοδοντολογία, Στοματολογία, Δημητρίου Ν.

Οδοντοστοματολογική Πρόοδος 2016, 70 (3): 426-439

1. Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Εργαστήριο Περιοδοντολογίας, Οδοντιατρική Σχολή Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Θηβών 2, Γουδή, 115 27 Αθήνα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Νικήτας Δημητρίου γεννήθηκε στις 3 Μαρτίου του 1935, στη Νέα Ορεστιάδα στο νομό Έβρου. Μέρος των παιδικών και εφηβικών του χρόνων τα πέρασε στο Καστελόριζο και στη Ρόδο, ενώ ως μαθητής πλέον του γυμνασίου εγκαταστάθηκε μαζί με την οικογένειά του οριστικά στην Αθήνα, και το 1953 αποφοίτησε από το 2^ο Γυμνάσιο Αρρένων Αθηνών. Την ίδια χρονιά, μετά από εισαγωγικές εξετάσεις εισήχθη στο Οδοντιατρικό Τμήμα της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, από το οποίο και αποφοίτησε τον Νοέμβριο του 1958 με το βαθμό «Λίαν Καλώς».

Η άριστευσή του στο μάθημα της «Στοματολογίας» ως τεταρτοετής φοιτητής ήταν η αφορμή να κληθεί από τον Διευθυντή Καθηγητή και της Έδρας της Στοματολογίας, Ορέστη Λουρίδη, ως «υποβοηθός» και να συνεισφέρει στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες αυτού του αντικειμένου, ακόμη και ως προπτυχιακός φοιτητής.

Στην Έδρα της Στοματολογίας επανήλθε τον Μάιο του 1961 ως «άμισθος βοηθός», αμέσως μετά την ολοκλήρωση της θητείας του στον ελληνικό στρατό, στον οποίο υπηρέτησε ως ανθυπίατρος επί 27 μήνες (Ιανουάριος 1959-Απρίλιος 1961). Στη διάρκεια της στρατιωτικής του θητείας είχε τη διεύθυνση διαδοχικά τριών Οδοντιατρικών Μονάδων, του 411 Στρατιωτικού Νοσοκομείου Τριπόλεως, του Κέντρου Εκπαίδευσης των Νεοσύλλεκτων στην Κέρκυρα και, τέλος, του Κέντρου Εκπαίδευσης Μονάδων Καταδρομών.

Στην Έδρα της Στοματολογίας εργάστηκε ως άμισθος βοηθός μέχρι και τον Φεβρουάριο του 1964 και ως «έμμισθος βοηθός» μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1966, συμμετέχοντας σε όλες τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Παράλληλα, την ίδια αυτή χρονική περίοδο, και συγκεκριμένα τον Νοέμβριο του 1964, έλαβε το πτυ-

χίο της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών με τον βαθμό «Λίαν Καλώς». Ταυτόχρονα, από το 1963 μέχρι και το 1965 πραγματοποίησε εργαστηριακή μελέτη στο Εργαστήριο της Στοματολογίας, το υλικό της οποίας αποτέλεσε τη διδακτορική του διατριβή, που είχε ως τίτλο: «Συμβολή εις την μελέτην της ταχύτητας εκκρίσεως και των ηλεκτρολυτών νατρίου και καλίου του ανθρώπινου σύμμεικτου σιάλου ηρεμίας και διεγέρσεως». Τον Ιούνιο του 1966 αναγορεύτηκε διδάκτορας του Οδοντιατρικού Τμήματος της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών με το βαθμό «Άριστα». Ακόμη, το ίδιο διάστημα και συγκεκριμένα τα έτη 1965 και 1966, ανέλαβε αποκλειστικά την οργάνωση της Κλινικής της Στοματολογίας, με σκοπό την οργάνωση και μεθόδευση της άσκησης των προπτυχιακών φοιτητών σε αυτή, στην οποία και συμμετείχε και ο ίδιος από το 1^ο έτος λειτουργίας της. Τέλος, την ίδια χρονική περίοδο και μετά τη διάκρισή του το 1963 στο Διεθνές Συνέδριο της ARPA, εκλέγεται για πρώτη φορά το 1966 αλλά και τα επόμενα έτη Γενικός Γραμματέας της Επιστημονικής Εταιρείας ARPA της Ελλάδος.

Μετά από επιλογή του, τον Σεπτέμβριο του 1966, ενεγράφη στο μετεκπαιδευτικό πρόγραμμα της Οδοντιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Michigan των ΗΠΑ, από το οποίο αποφοίτησε τον Αύγουστο του 1968, λαμβάνοντας το «Master of Science» στην Περιοδοντολογία. Επιστρέφοντας, παρέμεινε στην Έδρα της Στοματολογίας, στην οποία εργάστηκε ως Επιμελητής για την περίοδο από τον Νοέμβριο του 1969 μέχρι τον Μάρτιο του 1971. Το διάστημα αυτό, του ανατέθηκε από τον Καθηγητή Ορέστη Λουρίδη και κατόπιν έγκρισης του Συμβουλίου των Καθηγητών της Οδοντιατρικής Σχολής (απόφαση: 2-10-1970), η διδασκαλία από Αμφιθεάτρου μέρους της ύλης της Στοματολογίας. Εν συνεχεία, και ως Υφηγητής από τον Μάρτιο του 1971, μετά

την παμψηφεί εκλογή του για τη θέση αυτή, του ανατέθηκε η από αμφιθέατρον διδασκαλία των τεταρτοετών φοιτητών του μαθήματος της Στοματολογίας. Ακολούθως, και μετά τον Ιούλιο του 1973, που έγινε Εντεταλμένος Υφηγητής της Στοματολογίας, η Οδοντιατρική Σχολή τού ανέθεσε εντολή διδασκαλίας συνολικά του μαθήματος της Στοματολογίας για ένα διδακτικό έτος, μετά από ομόφωνη εισήγηση των Καθηγητών της Οδοντιατρικής Σχολής (απόφαση:4-6-1973). Από το 1974 και μέχρι το 1984, συμμετείχε ενεργά στη διδασκαλία αλλά και στην εργαστηριακή άσκηση του μαθήματος της Στοματολογίας των 4ετών και 5ετών φοιτητών.

Η επιστροφή του Νικήτα Δημητρίου στην Ελλάδα μετά τις μεταπτυχιακές του σπουδές σηματοδοτείται από διάφορες επιστημονικές διακρίσεις, οι οποίες έγιναν αμέσως ή ακολούθησαν τα επόμενα έτη. Αρχικά, το 1969, λαμβάνει το τρίτο βραβείο από την ARPA Ελλάδα και το πρώτο «Βραβείο Ορέστη Λουριδίη» για τη μελέτη του με τίτλο: «Η φυσιοπαθολογική σημασία της αναγεννητικής ικανότητας του επιθηλίου των ούλων. Σχέσις προς τον βαθμόν κερατινοποίησης του επιθηλίου και την φλεγμονώδη αντίδρασιν του υποκείμενου συνδετικού ιστού». Ακολούθως, τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους επιλέγεται ως ερευνητής: «ηλικίας νεωτέρας των 35 ετών εκ των χωρών της Ευρώπης» για να μεταβεί και να ανακοινώσει στο 19^ο Συνέδριο της Διεθνούς ARPA, στη Βασιλεία της Ελβετίας, πρωτότυπη ερευνητική μελέτη με θέμα: «A quantitative assessment of the severity of subepithelial inflammation in the marginal gingiva». Στο ίδιο αυτό συνέδριο συμμετείχε και ως επίσημος εκπρόσωπος στον διοικητικό αλλά και στον επιστημονικό τομέα της ARPA Ελλάδος. Ταυτόχρονα, το 1968 εντάχθηκε στο Επιστημονικό Συμβούλιο Σύνταξης, και από το έτος 1969 διατέλεσε Γενικός Γραμματέας, του επιστημονικού περιοδικού

«Οδοντιατρική», θέση στην οποία παρέμεινε μέχρι τη διακοπή έκδοσης αυτού (1983).

Η εκπαίδευση του Νικήτα Δημητρίου στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της Κλινικής της Στοματικής Διαγνωστικής (Oral Diagnosis and Radiology) της Οδοντιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Michigan, καθώς και στο σύστημα διακομιδής των ασθενών στις επιμέρους Κλινικές της ίδιας αυτής σχολής υπό την καθοδήγηση του Καθηγητού H.D.Millard, αποτέλεσε την αφορμή τέλεσης μιας σημαντικής επιστημονικής περιόδου. Η περιοδεία αυτή πραγματοποιήθηκε σε 8 χώρες της Δυτικής Ευρώπης και σε 12 Οδοντιατρικές Σχολές, τους μήνες Αύγουστο και Σεπτέμβριο του 1970, με σκοπό την ενημέρωσή του ως προς τον τρόπο οργάνωσης αλλά και λειτουργίας του Τμήματος της Στοματολογίας και Στοματοδιαγνωστικής αλλά και της Περιοδοντολογίας κάθε μίας εξ αυτών των σχολών. Οι Οδοντιατρικές αυτές Σχολές ήταν του Μονάχου και του Κιέβου στη Γερμανία, της Κοπεγχάγης και του Αάρχους στη Δανία, του Μάλμο και της Καρολίνσκα στη Σουηδία, του Στρασβούργου στη Γαλλία, του Όσλο στη Νορβηγία, της Ουτρέχτης στην Ολλανδία και της Γενεύης στην Ελβετία, καθώς και το Ινστιτούτο Στοματολογίας της Ιατρικής και Φαρμακευτικής Σχολής των Βρυξελλών στο Βέλγιο αλλά και της Ιατρικής Σχολής των Παρισίων στη Γαλλία.

Για τον Νικήτα Δημητρίου σημαντική ήταν η ακαδημαϊκή χρονιά 1979-1980, στη διάρκεια της οποίας επανήλθε ως Επισκέπτης Αναπληρωτής Καθηγητής (Visiting Associate Professor) στην προπτυχιακή αλλά και μεταπτυχιακή διδασκαλία και εκπαίδευση των φοιτητών στην Κλινική της Περιοδοντολογίας της Οδοντιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Michigan των ΗΠΑ. Στην ίδια αυτή Κλινική, και ειδικότερα στο Χειρουργικό Τμήμα αυτής, συμμετείχε ενεργά αλλά και ουσιαστικά στην εκπαίδευση των μεταπτυχιακών φοιτητών επί

Εικόνα 1. Ο Ν. Δημητρίου σε εκδήλωση στο Αμφιθέατρο της Οδοντιατρικής Σχολής.

Εικόνα 2. Ο Ν. Δημητρίου σε επιστημονική εκδήλωση της ARPA. Όρθιος αριστερά ο καθηγητής Ο. Λουρίδης.

διαφόρων χειρουργικών τεχνικών, συμβάλλοντας έτσι σημαντικά στην απόκτηση της ανάλογης κλινικής εμπειρίας αυτών.

Επιστρέφοντας από το Πανεπιστήμιο του Michigan, για τα έτη 1980 και 1981, ορίζεται ως Υπεύθυνος-Συντονιστής του Άτυπου Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Στοματολογία. Παράλληλα, πραγματοποιεί σειρά σεμιναρίων μεταπτυχιακού επιπέδου για τους σπουδαστές όχι μόνο της Στοματολογίας αλλά

Εικόνα 3. Ο Ν. Δημητρίου στο Ελληνο-Αμερικανικό Συνέδριο, στην Οδοντιατρική Σχολή Αθηνών. Δεξιά διακρίνεται ο Α. Τσούτσος.

και της Περιοδοντολογίας και της Ορθοδοντικής, τα οποία αφορούσαν σε θεματολογία γενικού ενδιαφέροντος, όπως: «Κριτική αξιολόγηση των επιστημονικών δημοσιευμάτων», «Ερευνητική Μεθοδολογία», αλλά και ειδικού ενδιαφέροντος, όπως: «Σκέψεις στη σύγχρονη θεραπευτική των νόσων του περιοδοντίου: στόχοι, κριτήρια, αξιολόγηση» (εικ. 1-3).

Η παραμονή του στην Έδρα της Στοματολογίας συνδυάστηκε με ιδιαίτερα μεγάλο και πλούσιο διδακτικό έργο με τη μορφή διαλέξεων, μαθημάτων, εισηγήσεων αλλά και επιδείξεων σε μετεκπαιδευτικά μαθήματα οδοντιάτρων, που οργανώθηκαν από τους διάφορους επιστημονικούς συλλόγους ή επιστημονικές εταιρείες. Οι ομιλίες του είχαν ευρεία και ταυτόχρονα, ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα θεματολογία και στόχευαν στην ενημέρωση της επιστημονικής κοινότητας σε σύγχρονα αλλά και επίκαιρα θέματα εκείνης της περιόδου, τόσο στη Στοματολογία όσο κυρίως στην Περιοδοντολογία και στη Διαγνωστική Στόματος.

Το 1982, και με βάση το νόμο 1268/82, γίνεται Επίκουρος Καθηγητής στη Στοματολογία, ενώ δύο χρόνια μετά, τον Μάρτιο του 1984, μονιμοποιείται στη θέση του Αναπληρωτή Καθηγητή. Μερικούς μήνες αργότερα, τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, εντάσσεται σε θέση

Αναπληρωτή Καθηγητού στο Εργαστήριο της Περιοδοντολογίας, στην οποία και υπηρέτησε μέχρι τον Ιούνιο του 1995, έτος που μετά από μία περίπου τριετή επίπονη και ανίατη ασθένεια απεβίωσε σε ηλικία 59 ετών. Την ίδια χρονιά, δηλαδή το 1984, στην Οδοντιατρική σχολή προτείνεται η ίδρυση ενός Κοινού Ερευνητικού Εργαστηρίου και ο Νικήτας Δημητρίου ορίζεται πρόεδρος της προσωρινής διοικούσης επιτροπής του, ενώ δύο χρόνια αργότερα, το 1986, εγκρίνεται η ίδρυση του Εργαστηρίου της Οδοντιατρικής Έρευνας.

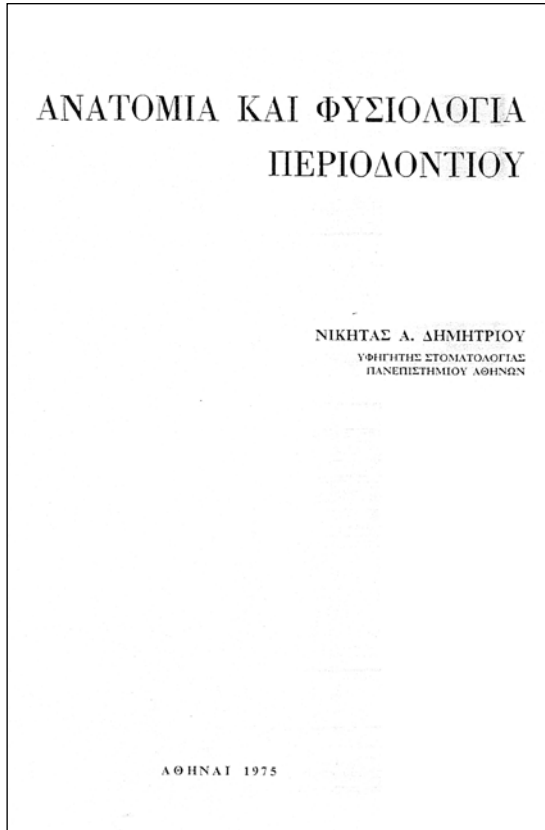
Στη διάρκεια όλων των ετών και μέχρι την εκδήλωση της ασθένειάς του συμμετείχε ανελλιπώς σε όλες τις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές εκπαιδευτικές δραστηριότητες του Εργαστηρίου, ενώ είχε και αυτοδύναμη διδασκαλία μέρους του μαθήματος της Περιοδοντολογίας στους 4ετείς φοιτητές. Ταυτόχρονα, είχε σημαντική παρουσία στην επιστημονική κοινότητα, τόσο με ανακοινώσεις ή συμμετοχές σε στρογγυλά τραπέζια σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια όσο και σε διάφορες επιστημονικές εταιρείες ή και σε διάφορα μετεκπαιδευτικά μαθήματα οδοντιάτρων.

Η επιστημονική διαδρομή του Νικήτα Δημητρίου στην Έδρα της Στοματολογίας, παρά τις εξειδικευμένες και ολοκληρωμένες σπουδές του στην Περιοδοντολογία, μοιάζει να είναι αντιφατική. Όμως είχε ως αφετηρία το γεγονός ότι εκείνη την εποχή, που ο ίδιος ξεκίνησε την ακαδημαϊκή του πορεία αλλά και επέλεξε την ειδικότητα της Περιοδοντολογίας, καθώς και μετά την επιστροφή του από το Πανεπιστήμιο του Michigan μέχρι το 1973, οι βασικές περιοδοντολογικές γνώσεις διδάσκονταν σε προπτυχιακό επίπεδο όχι μόνο στα πλαίσια του μαθήματος της Οδοντικής Παθολογίας και Θεραπευτικής, από τον Καθηγητή κ.Ε.Παπαντωνίου, αλλά και της Στοματολογίας, από τον Καθηγητή κ. Ο.Λουρίδη, διδασκαλία η οποία είχε διαφορετική προσέγγιση.

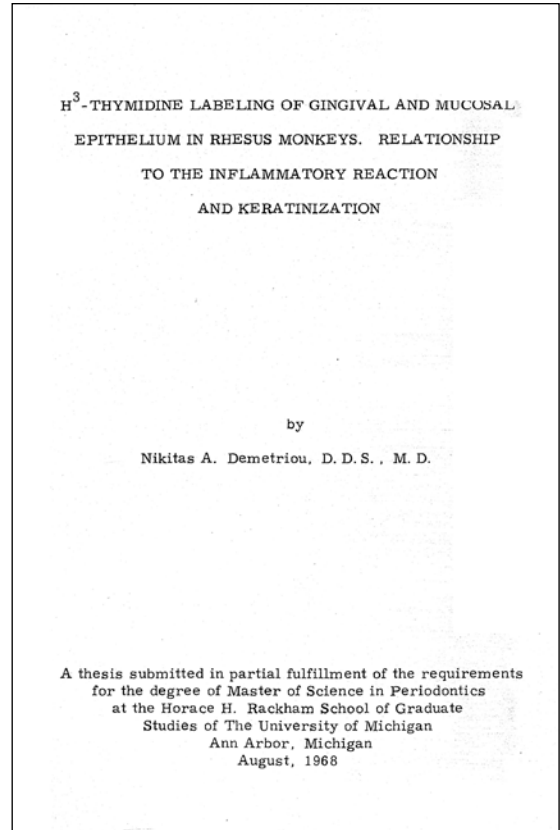
Η επιστημονική πορεία καθώς και η συγγραφική του δεινότητα ήταν πλούσια, πολύπλευρη αλλά και πρωτοποριακή, συνεπώς κανείς μπορεί να διαλέξει και να παρουσιάσει τα σημαντικότερα «σημεία» αυτής. Με συνέπεια, μεθοδικότητα και σύνεση, σε συνδυασμό με την εργατικότητα αλλά και την επιμονή του, προσέγγιζε σταδιακά και με σίγουρα «βήματα» τον επιστημονικό του στόχο, οικοδομώντας βαθμιαία τη γνώση αλλά και την επιστημονική του επάρκεια σε όλους τους τομείς, τόσο σε κλινικό και εργαστηριακό όσο και σε ερευνητικό επίπεδο (εικ. 4-11).

Ασφαλώς στην αρχή αυτής της επιστημονικής του πορείας είχε την ευκαιρία όπως ελάχιστοι, μετρημένοι στα δάκτυλα ίσως και μόνο ενός χεριού, εκείνη την εποχή να παρακολουθήσει ένα εξαιρετικά ολοκληρωμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα. Έτσι οι μετεκπαιδευτικές του σπουδές ήταν εξαιρετικά σημαντικές, πολύπλευρες αλλά και ολοκληρωμένες, παρέχοντας σε αυτόν όχι μόνο θεωρητική κατάρτιση αλλά και ιδιαίτερη κλινική και ερευνητική εμπειρία, τα οποία απέκτησε κοντά σε πολύ αξιόλογους Καθηγητές. Εργάστηκε ανελλιπώς, επί δύο συναπτά έτη, στην Κλινική της Περιοδοντολογίας της Οδοντιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Michigan υπό τη Διεύθυνση των Καθηγητών Sigurd P. Ramfjord και Major M. Ash αλλά και στην Κλινική της Στοματικής Διάγνωσης (Oral Diagnosis and Radiology) της ίδιας σχολής υπό τη Διεύθυνση του Καθηγητού H.D.Millard.

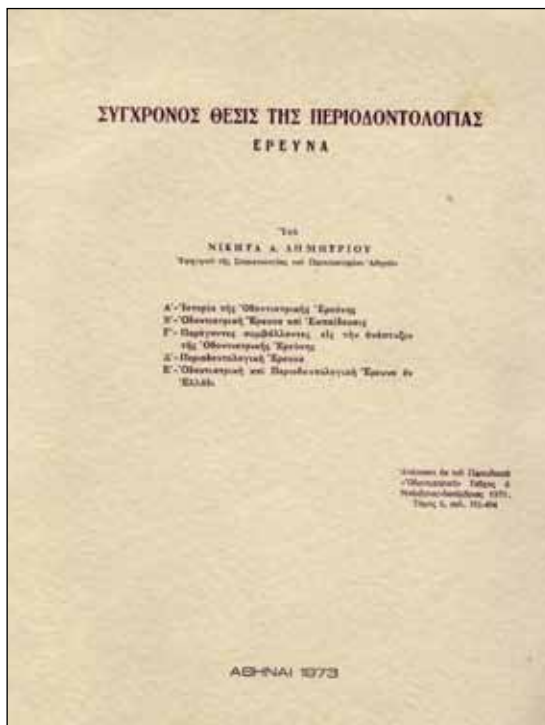
Κατά τη διάρκεια αυτών των μεταπτυχιακών σπουδών, στο Ann Arbor του Michigan, παρακολούθησε ανελλιπώς μετεκπαιδευτικά μαθήματα, σεμινάρια και εργαστήρια που αφορούσαν στην Παθολογοανατομία και Διαγνωστική του Στόματος, υπό τη Διεύθυνση του Καθηγητού D.Kerr, καθώς και στην Περιοδοντολογία και Συγκλεισιολογία, υπό τη Διεύθυνση των Καθηγητών S.P.Ramfjord και

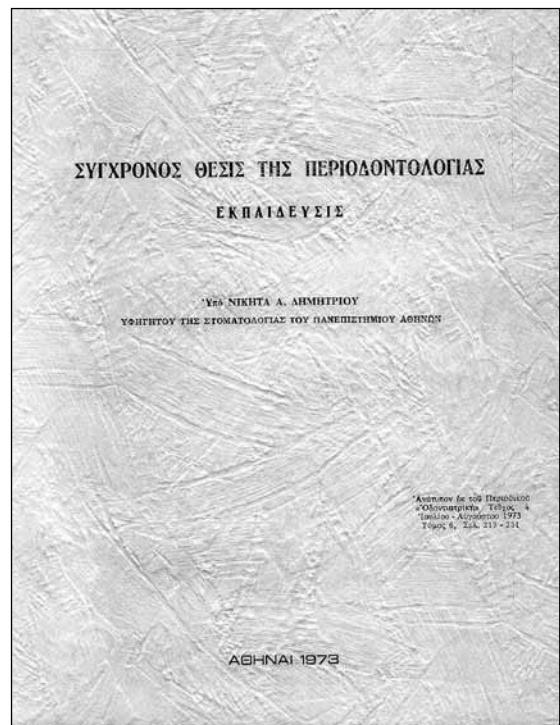
Εικόνα 4. Η πρώτη σελίδα από μια πολύ εμπειριστατωμένη μελέτη του για το περιοδόντιο.

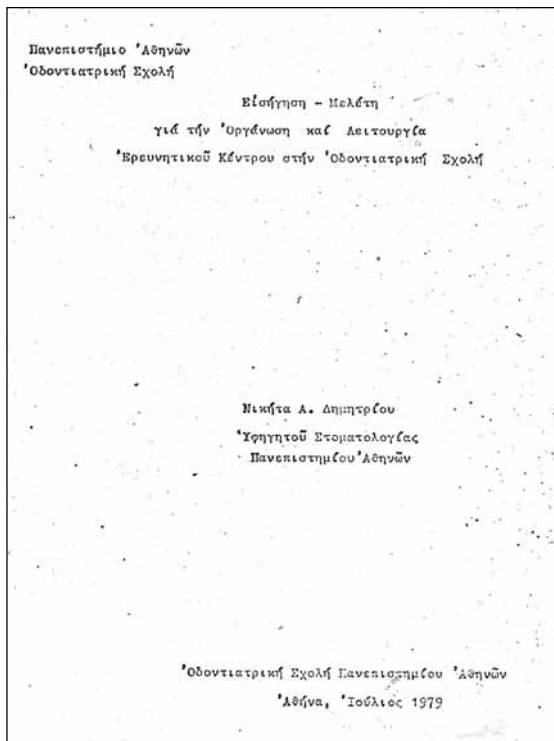
Εικόνα 5. Η διατριβή του για τον τίτλο M.Sc. στο Πανεπιστήμιο Ann Arbor του Michigan.

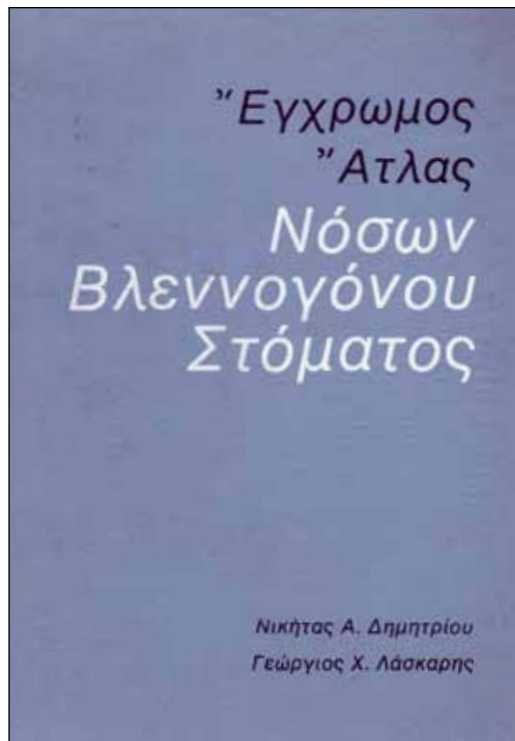
Εικόνα 6. Μία πολύ ενδιαφέρουσα μελέτη για την Έρευνα στην Περιοδοντολογία.

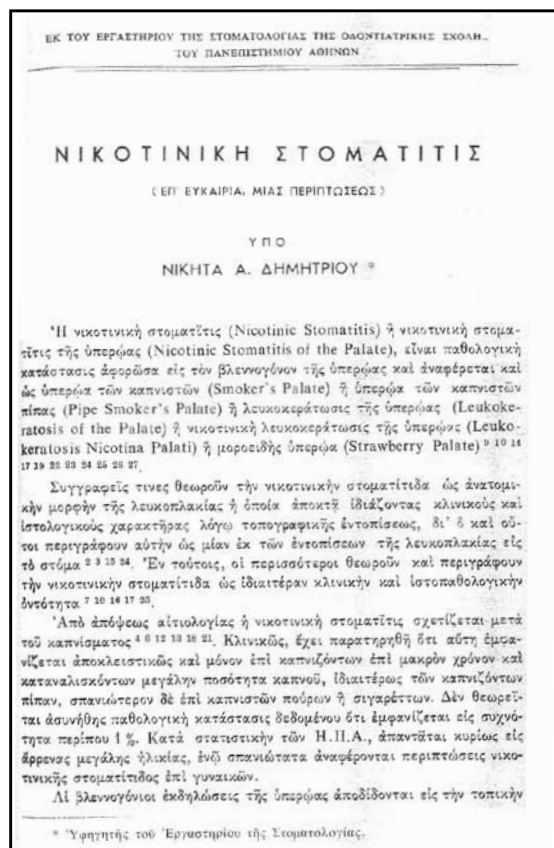
Εικόνα 7. Ανάλογη μελέτη για την εκπαίδευση στην Περιοδοντολογία.

Εικόνα 8. Εισήγηση του Ν. Δημητρίου για την οργάνωση της Έρευνας στην Οδοντιατρική Σχολή.

Εικόνα 10. Μια πολύ εμπειρισταωμένη μελέτη για τις νόσους του στόματος.

Εικόνα 9. Μία από τις πρώτες δημοσιεύσεις του.

M.M.Ash. Παρακολούθησε επίσης, στο ίδιο πανεπιστήμιο, μαθήματα στη Σχολή Δημόσιας Υγιεινής σε θέματα υγιεινής και υγείας αλλά και Επιδημιολογίας, Στατιστικής και Προληπτικής Οδοντιατρικής, υπό τη Διεύθυνση του Καθηγητού A.Russell. Επίσης, μαθήματα στην Κλινική Διαγνωστικής και Εργαστηριακών Μεθόδων σχετικά με την ερμηνεία και την εκμάθηση τεχνικών, οι οποίες χρησιμοποιούνταν στη Διαγνωστική της Στοματολογίας, υπό τη Διεύθυνση της Καθηγήτριας M.Crowley, καθώς και στην Κυτταρική Βιολογία των Στοματικών Ιστών, με σκοπό τη μελέτη των ιστών με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού μικροσκοπίου, υπό τη Διεύθυνση του Καθηγητού S.Han. Ακόμη, παρακολούθησε μαθήματα Οδοντιατρικής Εκπαίδευσης σχετικά με τις μεθόδους διδασκαλίας και την επίλυση προβλημάτων, με σκοπό την αναβάθμιση της εκπαίδευσης των φοιτητών, υπό τη Διεύθυνση του Καθηγητού και Κοσμήτορα της Σχολής W.Mann. Τέλος,

συμμετείχε σε όλες τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες συμπεριλαμβανομένης και της κλινικής εκπαίδευσης των προπτυχιακών φοιτητών της Οδοντιατρικής Σχολής του Michigan, στο Μάθημα της Στοματικής Διαγνωστικής, Περιοδοντολογίας και Συγκλεισιολογίας.

Παράλληλα, και πάλι στη διάρκεια των μεταπτυχιακών του σπουδών, συμμετείχε στο 53^ο Ετήσιο Συνέδριο της Αμερικανικής Ακαδημίας Περιοδοντολογίας (25-27 Οκτωβρίου 1967) και σε σειρά μετεκπαιδευτικών σεμιναρίων (Short postgraduate or Continuation courses) με βασική κατεύθυνση τη: «Θεραπευτική των νόσων του περιοδοντίου», τα οποία οργανώθηκαν, το πρώτο, από τους Καθηγητές W.Cohen και N.Amsterdam στην Οδοντιατρική Σχολή της Pennsylvania (Απρίλιος 1968) και, το δεύτερο, από τον Καθηγητή H.Goldman στην Οδοντιατρική Σχολή της Βοστώνης (Μάιος 1968). Όπως ο ίδιος χαρακτηριστικά έλεγε, η παρακολούθηση αυτών των σεμιναρίων ήταν για αυτόν ο καλύτερος τρόπος για να διαμορφώσει ιδίαν αντίληψη ως προς τον τρόπο οργάνωσής τους αλλά και ως προς τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους διδασκαλίας. Αντίληψη, που αποδείχθηκε εξαιρετικά πολύτιμη, όταν ο ίδιος οργάνωσε πρωτοποριακά, για εκείνη την εποχή, ανάλογα μετεκπαιδευτικά μαθήματα στη Στοματολογία.

Ακολουθώντας χρονολογικά τα σημαντικότερα βήματα του Νικήτα Δημητρίου στην έρευνα, παρατηρούμε ότι από νεαρός ακόμη, και μόλις είχε ολοκληρώσει τις προπτυχιακές του σπουδές στο Οδοντιατρικό Τμήμα της Ιατρικής Σχολής Αθηνών αποφασίζει, ταυτόχρονα με την εκπλήρωση των στρατιωτικών του υποχρεώσεων, να «εκμεταλλευθεί» την ευκαιρία και να πραγματοποιήσει την πρώτη του μελέτη, που ήταν επιδημιολογικού χαρακτήρα. Έτσι, στο διάστημα της παραμονής του στην Κέρκυρα και στο οδοντιατρείο του Κέντρου Εκπαίδευσης Νεοσύλλεκτων-KEN

(12-10-1959 μέχρι 6-10-1960) καταγράφει τη συχνότητα εμφάνισης των νόσων του στόματος, δηλαδή τις παροδοντοπάθειες (παιλιότερη ονομασία της περιοδοντικής νόσου) και την τερηδόνα. Η μελέτη αυτή, που αφορούσε σε ένα εξαιρετικά μεγάλο για εκείνη την εποχή πληθυσμιακό δείγμα (2.564 νεοσύλλεκτοι, 21 ετών), κατέληξε σε ιδιαίτερος σημαντικά ευρήματα, επαρκώς τεκμηριωμένα μετά από ενδελεχή κλινική εξέταση αλλά και επιλεκτικό, ανάλογα των εξεταζομένων ασθενών-περιπτώσεων, ακτινολογικό έλεγχο.

Το πρώτο μέρος αυτής της κλινικής μελέτης με τίτλο: «Επιδημιολογία των παροδοντοπαθειών». Έρευνα γενομένη επί 2.564 αρρένων Ελλήνων ηλικίας 21 ετών» έλαβε έπαινο σε διαγωνισμό που διεξήχθη στη μνήμη του Dr.H.C.René Jaccard, κατά το XVII Συνέδριο της Διεθνούς ARPA, που έγινε στην Αθήνα το 1963. Την ίδια χρονιά η μελέτη αυτή δημοσιεύθηκε στο 17^ο τεύχος της *Οδοντοστοματολογικής Προόδου* (σελίδες:206-214 και 228-243), ενώ ένα χρόνο αργότερα η περίληψη αυτής της μελέτης δημοσιεύτηκε στο: *Journal of the Western Society of Periodontology* (τεύχος 14, σελίδες:93-94). Το δεύτερο μέρος αυτής της μελέτης με τίτλο: «Κλινική μελέτη επί της τερηδόνας επί 2.564 αρρένων Ελλήνων ηλικίας 21 ετών. Σχέσις προς ουλίτιδας» ανακοινώνεται στη Θεσσαλονίκη και στο Πανελλήνιο Οδοντιατρικό Συνέδριο το 1965, ενώ δημοσιεύεται μετέπειτα το 1968 στο 1^ο τεύχος της *Οδοντιατρικής* (σελίδες:134-137 και 233-237).

Το επόμενο σημαντικό βήμα του Νικήτα Δημητρίου ήταν η δεινή και πρωτοπόρα παρουσία του στην πειραματική έρευνα. Αποκτά την πρώτη αλλά και ουσιαστική ερευνητική εμπειρία του επί πειραματόζωων, κατά τη διετή μετεκπαίδευσή του στο Πανεπιστήμιο του Michigan. Εκεί πραγματοποίησε μία πρωτοπόρα ιστολογική πειραματική μελέτη σε *thesus* πιθήκους, με σκοπό τη διερεύνηση της σχέ-

σης και της αλληλεπίδρασης μεταξύ μιτωτικής δραστηριότητας του επιθηλίου των ούλων και του φατνιακού βλεννογόνου, της φλεγμονώδους αντίδρασης του συνδετικού ιστού του χορίου και του βαθμού κερατινοποίησης του επιθηλίου με τη χρήση ραδιοϊσοτόπων. Η μελέτη αυτή, η οποία έγινε υπό την επίβλεψη του Καθηγητού S.P.Ramfjord, αποτέλεσε και τη διπλωματική του εργασία για τη λήψη του «Master of Science» στην Περιοδοντολογία, τον Αύγουστο του 1968, και είχε ως τίτλο: «Tritiated-thymidine labeling of the gingival and mucosal epithelium in rhesus monkeys. Relationship to the inflammatory reaction and keratinization».

Η πρώτη αυτή επιτυχής «επαφή» με την πειραματική ερευνητική έρευνα αλλά και οι ουσιώδεις γνώσεις του για τις σύγχρονες εκείνης της εποχής εργαστηριακές τεχνικές αλλά και τη χρήση του ηλεκτρονικού μικροσκοπίου επί των στοματικών ιστών, που αποκτήθηκαν στα πλαίσια των μεταπτυχιακών του σπουδών, ήταν το κίνητρο για τη μετέπειτα καθοριστική αλλά και ουσιαστική πορεία σε αυτό το «νέο» πεδίο της επιστημονικής διερεύνησης. Αμέσως μετά την επιστροφή του από Πανεπιστήμιο του Michigan, ο Νικήτας Δημητρίου πραγματοποίησε σειρά μελετών επί πειραματικού υλικού ιστολογικών παρασκευασμάτων, που προέρχονταν από λευκούς επίμυες ή ιστοτεμάχια βιοψιών και οι οποίες έγιναν σε συνεργασία με άλλους συναδέλφους του. Οι μελέτες αυτές, πλέον των 45, δημοσιεύθηκαν κυρίως στον διεθνή Τύπο και έτυχαν πλήρους αναγνώρισης με την αναδημοσίευση είτε μέρους αυτών ή της περίληψής τους σε έγκριτα ξενόγλωσσα επιστημονικά περιοδικά, είτε αποτέλεσαν βιβλιογραφικές παραπομπές άλλων δημοσιευμάτων.

Αυτή η «εργαστηριακή εμπειρία» του Νικήτα Δημητρίου ήταν καθοριστική στο σχεδιασμό, στην καθοδήγηση αλλά και στην επίβλεψη άλλων και τουλάχιστον δέκα οδοντιάτρων

συναδέλφων του κατά την εκπόνηση των δικών τους διδακτορικών διατριβών. Όπως ήταν ουσιαστική και η «άτυπη» αλλά «απρόσκοπτη» βοήθειά του και σε πολύ περισσότερες διατριβές ή ερευνητικές μελέτες, μία «επιστημονική προσφορά» την οποία απλόχερα και με συνέπεια έδινε σε κάθε συνάδελφό του, αποτελώντας ουσιαστικά ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του. Ήταν επίσης το ίδιο καθοριστική και ουσιαστική και η βοήθεια που το ίδιο απλόχερα προσέφερε για την οργάνωση δύο εργαστηρίων στην Έδρα της Στοματολογίας, του Παθολογοανατομικού και του Μικροβιολογικού.

Σημαντική και πρωτοπόρα ήταν η συμβολή του Νικήτα Δημητρίου με δημοσιεύματα ή και μελέτες σχετικά με την εκπαίδευση, την έρευνα και την οργάνωση αυτών στο πανεπιστημιακό και στο κοινωνικό περιβάλλον. Η διαδρομή αυτή, που στη πορεία αποδείχθηκε ουσιαστική και καθοριστική, ξεκίνησε με τη δημοσίευση άρθρου του το 1959, στη φοιτητική εφημερίδα του Σ.Φ.Ο.Α με τίτλο: «Η βαθμολογία» και περιεχόμενο: τις διάφορες προτάσεις για αντικειμενική αξιολόγηση του φοιτητή από τον δάσκαλό του. Η «συγγραφική» αυτή διαδρομή συνεχίστηκε τα επόμενα χρόνια και κυρίως μετά την επιστροφή του από το Πανεπιστήμιο του Michigan. Ήδη, στα πλαίσια των μεταπτυχιακών του σπουδών, είχε παρακολουθήσει μαθήματα Οδοντιατρικής Εκπαίδευσης και είχε ενημερωθεί σχετικά με τις επικρατούσες εκείνη την εποχή μεθόδους διδασκαλίας, με σκοπό τη βελτίωση του τρόπου εκπαίδευσης των φοιτητών, κοντά στον Καθηγητή Dr.W. Mann.

Από ένα σύνολο περίπου 20 σεμιναρίων, εισηγήσεων ή και δημοσιεύσεων, ξεχωρίζουμε τις σημαντικότερες στις οποίες και μπορεί να αναφερθεί κανείς, αφού ήταν καθοριστικές στη συνολική διαμόρφωση των τάσεων που επικρατούσαν στα ακαδημαϊκά έτη εκείνη την εποχή, στην Οδοντιατρική Σχολή της Αθή-

νας. Αυτές αφορούσαν: «Dentistry in Greece, 1970», «Dental education and practice in Greece, 1973», «Το βοηθητικό επιστημονικό προσωπικό, 1974», «Κριτική αξιολόγηση των επιστημονικών δημοσιευμάτων, 1975», «Οργάνωση και λειτουργία ερευνητικού κέντρου στην Οδοντιατρική Σχολή Αθηνών, 1979», «Ερευνητική μεθοδολογία, 1981», «Απόψεις για τη διαίρεση του Οδοντιατρικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών σε τομείς, 1982», «Οδηγός συγγραφής και αξιολόγησης ενός βιογραφικού σημειώματος», που εγκρίθηκε από τη Γ.Σ. της Σχολής στις 17-6-1985 και, τέλος, «Υπόμνημα για την αξιολόγηση επιστημονικών εργασιών», που εγκρίθηκε επίσης από τη Γ.Σ. της Σχολής στις 2-6-1987.

Η συγγραφική προσφορά του Νικήτα Δημητρίου ήταν εξέχουσα σημαντική και σε αρκετές περιπτώσεις καθοριστική ως προς τον τρόπο αντίληψής του σχετικά με την «προσφερόμενη» γνώση σε άλλους νεότερους ή μη συναδέλφους του. Ένα σύνολο 140 περίπου ξενόγλωσσων και ελληνικών δημοσιεύσεων αποτέλεσαν το συγγραφικό του έργο μέχρι και το 1990, που άρχισαν τα πρώτα «σημάδια» της ασθένειάς του. Για το σύνολο αυτών των δημοσιεύσεων υπήρξαν 47 αναφορές σε ελληνικά, όπως εκείνα των Ο.Λουριδίδη, Α.Αγγελόπουλου, Φ.Μήτση και Δ.Λάμπρου, και ξενόγλωσσα κλασικά συγγράμματα, όπως εκείνα των E.Schroeder (1968), Grant, Stern and Listgarden (1978), Ramfjord and Ash (1979) και E.Beutner et al (1987). Επίσης, υπήρξαν και 51 βιβλιογραφικές αναφορές σε ξένες ερευνητικές εργασίες, οι οποίες δημοσιεύτηκαν σε καταξιωμένα περιοδικά του εξωτερικού και 13 περιλήψεις εργασιών του σε καταξιωμένα διεθνή περιοδικά, όπως τα *Western Society of Periodontology*, *Oral Research*, *Revue de Stomatologie* και *Information Dentaire*.

Από το σύνολο των δημοσιευμάτων του, χωρίς να υποβαθμίζεται η σημαντικότητα των

υπολοίπων, ξεχωρίζουν τα παρακάτω:

1. «Σύγχρονη θέση της Περιοδοντολογίας. Έρευνα», μία μονογραφία με εκτεταμένη βιβλιογραφία εκ 128 παραπομπών που δημοσιεύθηκε το 1973 στο περιοδικό *Οδοντιατρική* (τεύχος 6, σελίδες:361-404). Μετά από μία ιστορική αναδρομή σχετικά με την εξέλιξη της Οδοντιατρικής Έρευνας γενικά και της Έρευνας στην Περιοδοντολογία ειδικότερα καθώς και τη σχέση αυτής με την εκπαίδευση, αναλύονται τα δεδομένα της ελληνικής επιστημονικής και ερευνητικής δραστηριότητας στην περίοδο 1959-1973.
2. «Ακίνητοποίηση στην Περιοδοντολογία. I. Βιολογικές βάσεις και II. Πρακτικές εφαρμογές». Πρόκειται για δύο άρθρα που έγιναν σε συνεργασία με τον μετέπειτα Καθηγητή της Προσθητικής κ. Δ.Ανδριτσάκη, που δημοσιεύτηκαν το 1983 στο περιοδικό *Οδοντοστοματολογική Πρόοδος* (τεύχος 36, σελίδες:57-68 και 241-266). Σε αυτά παρατίθενται λεπτομερώς οι βιολογικές αρχές που διέπουν την ακίνητοποίηση των περιοδοντικών δοντιών, οι τρόποι ενέργειας, η σχεδίαση, οι στόχοι, οι ενδείξεις και τα μειονεκτήματα. Οι απόψεις αλλά και οι εκτιμήσεις των συγγραφέων υποστηρίζονται από πλούσια βιβλιογραφία (συνολικά:137 παραπομπές), καθώς και από 17 σχέδια και 83 φωτογραφίες που αφορούν σε περιοδοντικούς ασθενείς.

Στο πλαίσιο της συγγραφικής δραστηριότητάς του εξέδωσε και δύο συγγράμματα, για τα οποία τα ευμενή σχόλια ξεπέρασαν κάθε προσδοκία ακόμη και του ιδίου, ενώ δεν πρόλαβε δυστυχώς να ολοκληρώσει και ένα τρίτο σύγγραμμα με τίτλο: «Περιοδοντολογία: θεωρία και πράξη», που ήταν και το μεγάλο του όνειρο. Αυτά ήταν ο «Έγχρωμος Άτλαντας νό-

σων βλεννογόνου του στόματος» και η «Ανατομία και Φυσιολογία του περιοδοντίου».

Ο «Έγχρωμος Άτλαντας νόσων βλεννογόνου του στόματος», που εκδόθηκε το 1974 σε συνεργασία με τον τότε Επιμελητή κ. Γ.Λάσκαρη, είχε ως σκοπό να βοηθήσει τον φοιτητή και τον γενικό οδοντίατρο στη διάγνωση των κυριότερων παθολογικών καταστάσεων του βλεννογόνου του στόματος και των ούλων. Οι 200 έγχρωμες φωτογραφίες, αντιπροσωπευτικές μιας μεγάλης ποικιλίας διαφόρων νοσολογικών οντοτήτων, αλλά και το κείμενο, στο οποίο συνοπτικά αναλυόταν η αιτιολογία και η κλινική εικόνα κάθε μιας εξ αυτών, κατέστησαν αυτό τον Άτλαντα ιδιαίτερα εύχρηστο βοήθημα στην κλινική πράξη. Η έκδοση αυτού του συγγράμματος ήταν ίσως η «εξέλιξη» μιας συνεχούς προσπάθειας συγκέντρωσης έγχρωμων διαφανειών, που αφορούσαν σε κλινικά περιστατικά, συνήθη ή και σπάνια, έτσι ώστε να καλυφθούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες για την αποδοτικότερη φροντιστηριακή αλλά και την από αμφιθέατρο διδασκαλία του μαθήματος της Στοματολογίας. Μια προσπάθεια εξεύρεσης υλικού που επεκτάθηκε και στους ασθενείς των Νοσοκομείων «Ανδρέας Συγγρός» και «Άγιος Σάββας» αλλά και στον Αντιληπτικό Σταθμό του Δημοσίου Νοσοκομείου Λοιμωδών Νοσημάτων, καθώς και στο Κρατικό Θεραπευτήριο Χρόνιων Ψυχικών Παθήσεων Αθηνών. Μια προσπάθεια συλλογής περιστατικών, η οποία υποστηρίχθηκε από τη «δημοφιλέστατη» Exacta φωτογραφική μηχανή, που ο ίδιος θεωρούσε πολύτιμη, αφού είχε δυνατότητες φωτογράφισης μοναδικές και σημαντικές για εκείνη την εποχή, η «προϊκα» του, όπως συνήθιζε να λέει, που απέκτησε κατά τις μεταπτυχιακές σπουδές του.

Πρωτοποριακός για εκείνη την εποχή αλλά και γραμμένος με έναν ξεχωριστό τρόπο ο Άτλαντας αυτός έτυχε ευμενούς κριτικής τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Από όλα

αυτά τα σχόλια, μπορεί κανείς να ξεχωρίσει εκείνα των Καθηγητών της Στοματολογίας ή της Στοματικής Ιατρικής ή Στοματοδιαγνωστικής σε Οδοντιατρικές Σχολές του εξωτερικού που χαρακτηρίζουν τον Άτλαντα ως «θαυμάσιο βοήθημα», κρίση τού E.Chersaskin από το Πανεπιστήμιο της Alabama, ως «αξιόλογο έργο που καλωσορίστηκε στη βιβλιοθήκη του Τμήματος μας», σχόλιο του D.Mitchell, ως «φανταστικό Άτλα με εξέχουσα συμβολή» κρίση τού W.Shafer, και οι δύο από το Πανεπιστήμιο της Ινδιάνας. Επιπρόσθετα, «συγχαρητήρια για την ευρύτητα του στοματολογικού υλικού» είναι το σχόλιο του G.Shklar από το Πανεπιστήμιο του Harvand, «εξαιρετος και λεπτολόγος η απεικόνιση των στοματικών βλαβών» είναι το σχόλιο του S.Standish από το Πανεπιστήμιο της Minnesota, «υπέροχος», η κρίση του D.Kerr, και «συγχαρητήρια, πρέπει να είστε περήφανοι για τον καρπό της εργασίας σας» είναι η κρίση του H.Millard, και οι δύο από το Πανεπιστήμιο του Michigan, ενώ, τέλος, πρόκειται για «θαυμάσιο βιβλίο», σχολιάζει ο I.Kramer από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου.

Μπορεί επίσης κανείς να ξεχωρίσει μερικά από εκείνα των Ελλήνων Καθηγητών-Διευθυντών Νοσοκομείων, Ι. Γκαρά, στη Χειρουργική Κλινική του «Αγίου Σάββα» και Ι. Καπετανάκη, στο Νοσοκομείο «Α. Συγγρός», καθώς και των Ελλήνων Καθηγητών της Οδοντιατρικής Σχολής Αθηνών και Θεσσαλονίκης, Α.Αδάμ, Ε.Παπαντωνίου, Λ.Πισιώτη, Σ.Σταμούλη, Τ.Θεοδώρου, Δ.Καρακάσης και Ι.Πισιώτης. Όλοι αυτοί «καλωσόρισαν» τον Άτλαντα ως μία εξαιρετική και ασυνήθη προσφορά στον τομέα της Νοσολογίας του Στόματος, που κοσμεί την Ελληνική Βιβλιογραφία αλλά και προβάλλει την Οδοντιατρική Επιστήμη στο εξωτερικό.

Το δεύτερο βιβλίο του Νικήτα Δημητρίου με τίτλο: «Ανατομία και Φυσιολογία του περιοδοντίου» είναι μία βιβλιογραφική ανασκόπηση μονογραφία, όπως ο ίδιος την χαρακτήριζε που

γράφτηκε τόσο στην ελληνική όσο και στην αγγλική γλώσσα. Ανασκοπεί τα ερευνητικά δεδομένα της περιόδου 1966-1974 σχετικά με την ανατομία και φυσιολογία του επιθηλίου των ούλων, του συνδετικού ιστού, του περιριζίου, του φατνιακού οστού και της οστεΐνης, προσφέροντας επιπλέον στον αναγνώστη βασικές βιολογικές γνώσεις, οι οποίες βοηθούν στην κατανόηση και εμπέδωση των πορισμάτων της υπάρχουσας έρευνας. Δεδομένα που προέκυψαν από 427 βιβλιογραφικές πηγές, το περιεχόμενο των οποίων διερευνήθηκε σε αυτή τη μονογραφία, η οποία δημοσιεύθηκε σταδιακά και στο ελληνικό επιστημονικό περιοδικό: *Οδοντιατρική* τα έτη 1974 και 1975 (τεύχος 7, σελίδες: 233-262, 319-350, 406-431 και τεύχος 8, σελίδες: 29-46).

Και η συγγραφή αυτού του βιβλίου έτυχε λίαν εγκωμιαστικών σχολίων διεθνώς, από τους Καθηγητές Περιοδοντολογίας ή Στοματικής Βιολογίας S. Ramfjord (Michigan), O. Gupta (Washington), M. Rubben (Boston), J. Manson (Eastman Denta Hospital London), Th. Koulourides (Birmingham), F. Liu (Missouri), C. Dummett (Western California), H. Graf (Verni), B. Pihilsrom (Minnesota) και P. Baer (New York-Stony Brook). Όλα αυτά τα σχόλια αναφέρονται σε ένα λίαν αξιόλογο και υψηλής ποιότητας συγγραφικό έργο, που χαρακτηρίζεται από συνθετική εναρμόνιση των γνώσεων, βοηθώντας έτσι σημαντικά στη διάκριση του ουσιώδους μέσα στην πληθώρα των γνώσεων. Βοηθά επίσης, όπως εύστοχα και με έμφαση ο Καθηγητής Th. Koulourides αναφέρει, στην εντόπιση αλλά και στην αναγνώριση των λαθών, τα οποία υπήρχαν στην πειραματική δοκιμασία αλλά και των ερμηνευτικών αυθαιρεσιών, όπως αυτές διατυπώθηκαν από τον ή τους μελετητές ή συγγραφείς σε καθεμιά από τις μελέτες οι οποίες συμπεριλήφθησαν και κριτικά αξιολογήθηκαν σε αυτή τη μονογραφία. Τέ-

λος, μερικοί όπως οι Καθηγητές S. Ramfjord, M. Rubben, B. Pihilsrom και J. Manson, εκφράζουν την επιθυμία τους να χρησιμοποιήσουν αυτή τη μονογραφία ως βοήθημα στους μεταπτυχιακούς τους φοιτητές, επιθυμία η οποία και πραγματοποιήθηκε.

Όμως η μεγαλύτερη «αδικία» για τον Νικήτα Δημητρίου θα ήταν να αναφερθεί κανείς μόνο στην επιστημονική του δραστηριότητα και προσφορά τόσο στο χώρο της Στοματολογίας, αρχικά, όσο και της Περιοδοντολογίας, μετέπειτα. Αυτό θα μπορούσε κανείς να το αξιολογήσει εύκολα διαβάζοντας απλώς τα δύο βιογραφικά του σημειώματα (1972 και 1990), στα οποία σεμνά ο ίδιος παραθέτει όλα αυτά τα στοιχεία. Για τους νεότερους συναδέλφους, που δεν τον γνώρισαν, αξίζει να αναφερθούν κάποια ιδιαίτερα στοιχεία της προσωπικότητάς του, η οποία τον «έκανε» και ένα ξεχωριστό άτομο αλλά και μία διακριτή παρουσία τα χρόνια εκείνα στον Πανεπιστημιακό χώρο. Γιατί ο Νικήτας Δημητρίου εκείνα τα χρόνια δεν δίδαξε διαδοχικά Στοματολογία και Περιοδοντολογία, αλλά δίδαξε κυρίως πανεπιστημιακό ήθος και σεμνότητα.

Είχε ήπιο, ευγενή και πράο χαρακτήρα, που ίσως και μερικοί συνάδελφοι εκείνης της εποχής μπορεί και να τον ερμήνευαν λανθασμένα και ως ατολμία. Ήταν το μοναχοπαίδι του Ανδρέα, φαρμακοποιού στο επάγγελμα, και της Καίτης, και γνώρισε αγάπη, φροντίδα και στοργή, έχοντας την τύχη να μεγαλώσει σε ένα ζεστό και πλαισιωμένο από αγάπη οικογενειακό περιβάλλον, στο οποίο κυριαρχούσε η ηρεμία, η κατανόηση και η συνεννόηση. Έτσι, έμαθε να ζει και να εργάζεται με ηρεμία, χωρίς συγκρούσεις και εντάσεις, πιστεύοντας ότι ο διάλογος είναι ο «καλύτερος σύντροφος» σε όλες τις ανθρώπινες σχέσεις αλλά πιστεύοντας ακόμη και ότι η προσφορά και η αλληλεγγύη είναι τα καλύτερα «μέσα» ένδειξης των αισθημάτων αλλά και συναισθημάτων, θεμελιώνο-

ντας σταθερά και αναμφισβήτητα όλες τις ανθρώπινες σχέσεις, είτε αυτές είναι συγγενικές είτε φιλικές είναι, κυρίως, συναδελφικές. Δεν ήξερε αλλά και δεν ήθελε να μάθει να «μαλώνει» και να «συγκρούεται» με άλλα άτομα, ακόμη και αν έτσι υπήρξαν περιπτώσεις που φανερά αδικήθηκε. Επιθυμούσε, και αυτό έκανε συνειδητά σε καθημερινή βάση, να εκφράζει τις απόψεις και τα επιχειρήματά του ακούγοντας ταυτόχρονα ουσιαστικά και τον συνομιλητή του, υλοποιώντας έτσι στην πράξη με τον καλύτερο τρόπο την ισότιμη επίλυση όλων των προβλημάτων.

Στον Πανεπιστημιακό χώρο, πάντοτε με πολλή σεμνότητα και έμφυτη ευγένεια, «άπλωνε» το χέρι του για να δώσει βοήθεια σε όποιον του τη ζητούσε, φοιτητή ή συνάδελφο οδοντίατρο, συνεργάτη ή μέλος ΔΕΠ της Οδοντιατρικής Σχολής Αθηνών. Πρόθυμος κατεύθυνε ουσιαστικά κάθε συνάδελφο είτε για να σχεδιάσει μία μελέτη ή συγγραφή εργασίας ή και διδακτορική διατριβή είτε για να επιλέξει και να σχεδιάσει τις μεταπτυχιακές του σπουδές (εικ. 11).

Δυστυχώς έφυγε νωρίς! Έλειψε σημαντικά στους συνεργάτες και στους φίλους του, που τον αγάπησαν βαθιά και ουσιαστικά. Έλειψε δυστυχώς μια σεμνή και ταυτόχρονα σημαντική παρουσία στον πανεπιστημιακό ακαδημαϊκό χώρο, που για όλους εκείνους που τον

Εικ. 11. Εις το European Dental Research, Αμστερνταμ 1977. Η ελληνική συμμετοχή με επικεφαλής τους Καθ. Ζ. Μαντζαβίνο και Α. Αγγελόπουλο.

πίστεψαν είχε ουσιαστικά πράγματα ακόμη να προσφέρει.

«Τότε οι νεκροί πεθαίνουνε, όταν τους λησμονάνε» έγραψε ο ποιητής μας Κώστας Ουράνης ή, όπως λέει και ο λαός, «Ξεχνάμε αυτούς που δεν αγαπήσαμε». Όμως ο Νικήτας Δημητρίου μένει στη μνήμη όλων των παλαιότερων συναδέλφων, που γνωρίζοντάς τον όχι μόνο τον αγάπησαν ως άνθρωπο αλλά και τον εκτίμησαν ως πανεπιστημιακό δάσκαλο και ως μία σεμνή και αξιοπρεπή παρουσία στον πανεπιστημιακό χώρο!¹⁻⁷

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Βρότσος Ι. Η περιοδοντολογία στην Ελλάδα. Τιμ. Τόμος Ζ. Μαντζαβίνου, Αθήνα 2003.
2. Δημητρίου Ν. Σπουδές, Τίτλοι, Επιστημονικές εργασίες. Αθήνα 1990.
3. Βρότσος Ι. – Καρούσης Ι. Περιοδοντολογία – Εμφυτευματολογία. Αθήνα 2016. Εκδ. Βήτα.
4. Δημητρίου Ν. – Λάσκαρης Γ. Έγχρωμος Άτλας Νόσων Βλενογόνου Στόματος. Αθήνα.
5. Μήτσης Φ. Διδακτικό Επιστημονικό Έργο μιας Δεκαετίας 1969–1979. Αθήνα 1979.
6. Πανής Β. 30 Χρόνια της Ελληνικής Περιοδοντολογικής Εταιρείας. Εκδόσεις Βήτα 2012.
7. Βρότσος Ι. Χρονικόν της Εταιρείας Οδοντοστοματολογικής Ερεύνης. Αθήνα 2006.